

Ein mann som gjer ein feil og ikkje retter på han, han gjer endå en feil.
Konfocius.

FOLK OG LAND

Nr. 5 - 5. årg.

Lørdag 4. Februar 1956

Løssalg 50 øre

Vår Herre har skapt nøttene, men han har ikke knekket dem.

Goethe.

Høyesterettsadvokat Gustav Heber:

konstitusjonelle nødssituationer

Etter 14/1 1814 er 3 ganger slike situasjoner inntrådt hos oss. Den første inntrådte etter at Fredrik den 6. hadde abdisert som konge over Norge og avstod dette land til den svenske konge. Den sluttet 4/11 1814.

Den neste oppstod den 7/6 1905, da det norske Storting avsatte Oscar II som konge over Norge og opphevet unionen med Sverige. Den sluttet i løpet av dette år ved Karlstad-forliket og etter at Norge hadde valgt seg ny konge. Den tredje oppstod den 9/4 1940 ved tyskernes angrep på Norge og endte 8/5 1945 ved tyskernes kapitulasjon. Ved alle disse 3 anledninger trådte der for Norges vedkommende en ny uskrevet lov i kraft. Den het Salus publica, summe lex og den satte alle norske lovbestemmelser ut av kraft i den utstrekning disse var til hinder for eller contra salutem publicam. Der trengtes dertil for Norges vedkommende ingen Elverums-fullmakt eller forandringer i Grunnloven eller alminnelige lover. De som da hadde makten i Norge hadde denne i ubegrenset utstrekning, når det gjaldt å redde Norge ut av den nødstilstand som Norge ved de 3 nevnte anledninger var kommet i.

stere en anstendig begrunnelse for det meste av det som makthavere har funnet nødvendig under nødtilstand. Men hvis de etter at nødtilstanden er opphørt vil fortsette med å praktisere hva de har vennet seg til under nødtilstanden, vil denne virksomhet ha behov for en ny anstendig begrunnelse. Det mest naturlige vil her være å la samtlige de lover og rettsregler som var gjeldende og i kraft før nødtilstanden inntrådte på ny tre uforandret i kraft etter at nødtilstanden var opphørt.

Å gi straffelover tilbakevirkende kraft under en nøds-

Forts. side 4

Fra det Hartmannske smørgåsbord

Det er vanskelig å bli ferdig med det. Man hopper, mellom en del kjedelige blandinger av ubestemmelig innhold, fra den ene delikatesse til den annen, og beundrer kjøkkensjefens fantastiske evner i anretningens vanskelige kunst. I dag har vi festet oss ved en sjelden delikatesse:

Svalereder a la chinoise.

Anretningen finnes på side 164 i Hartmanns snart klassiske kokebok:

«Var i dag i lunsj hos den kinesiske ambassadør på en kinesisk restaurant sammen med den hollandske og tsjekkiske finansminister, den luxembourgske utenriksminister Bech samt en amerikansk finansekspert, Casady.»

Spenningen stiger. Hva har denne prominente forsamling å si om Europas skjebne?

Jo: «De fleste av de tilstedeværende var enige om at de ikke ville ha tyskere til å arbeide hos seg» (stakkars djevler. «Men svært villige til å tilby russerne og kineserne atskillige millioner tyskere. Bech ville ha en fullstendig nedrustning av Tysklands industri, og mente at Tyskland måtte gå over til å bli vesentlig et åkerbruksland. Han mente at ethvert forsøk på re-education av tyskerne var håpløst.» (Enkelte andre håpløse vil her kanskje trekke et lettelsens sukk?) «Han mente det måtte ligge flystyrker rundt Tysklands grenser som på varsel straks kunne bombe ned enhver tysk by, hvor man begynte med krigsindustri.»

Så langt var der bare herlighet og glede omkring nytelsen av haifinnene og svaleredene. Men ingen roser uten torner:

«Han og de øvrige var dypt forferdet over den engelske mentalitet, som var full av bekymring for hvorledes tyskerne ville bli behandlet, i allfall var dette mentaliteten i visse kretser.»

For oppskriftens riktighet innestår

Even Stenersen.

A være stille betyr å være

Det blodige «rettsoppgjør» i Frankrike under ny debatt

H. G.

om hevn og juss

Det er blitt et svare til leiven i Frankrike om dagen.

Ja, det hender vel i grunnen ikke så rent sjelden. Men denne gang gjelder det det franske etterkrigsoppgjøret.

Etter de siste opplysninger later det til at bilkongen Louis Renaults død i fransk fengsel i 1944 — der han satt arrestert som såkalt «samarbeidsmann» — skal lage store bølger. Bevisene synes å samle seg om den ting at bilkongens død skyldtes et brutalt «nakke-knekk»

fra den franske heimefrontens side, og dette forhold har nå hans energiske enke tatt opp til nærmere granskning.

Saken har vakt stor oppsikt i de franske aviser. Det synes virkelig som om pressen for alvor har tatt til å få øynene opp for det faktum at heimefrontens gjerninger svært ofte ikke tålte dagens lys.

«Hevnens rett tok overhånd over jussen» setter avisen Le

Forts. side 4

Vi gjengir etter telegram til Dagbladet 24. januar:

En sensasjonell rettsak er under utvikling i Frankrike. Fru Renault, enken etter den store bilfabrikanten Louis Renault, har anmeldt en person, hvis navn ennå ikke er oppgitt i avisene, for å ha drept hennes mann med tortur i fengslet i 1945. Louis Renault ble fengslet etter frigjøringen for å ha samarbeidet med tyskerne, og han døde i fengslet. Staten beslagla de veldige Renaultverkene som i dag er en av de største nasjonaliserte bedrifter i Frankrike.

Hvilke økonomiske konsekvenser vil det få for den franske stat, dersom enken klarer å bevise sine påstander? Må man ta spørsmålet om nasjonaliseringen av Renaultverkene opp til ny behandling? Dette er spørsmål som myndighetene stiller seg, og enkelte autoriteter svarer nei. Selv om Renault hadde levd ville staten ha kommet til å konfiskere hans fabrikker på grunn av hans opptreden under krigen, sier de. Flere jurister er imidlertid av en helt annen mening. Renault var ikke dømt, og det ville ikke være riktig av staten å beslaglegge en manns eiendom for forbrytelser han mistenkes for, men ikke er dømt for, sier de. Dessuten ble saken mot generaldirektøren for verkene, som ble anklaget for å være Renaults medskyldige i landssvik, henlagt i 1949.

Av telegram til Dagbladet den 25. januar:

Det ser ut til at saken som

J. B.

Marskalk Henri Ph. Petain

Det ble som bekjent Petains tunge lodd å underskrive den franske kapitulasjon i 1940 etter forutgående vedtak av regjeringen. Hermed var, som general Ruge skriver i sin krigs dagbok, «Frankrike ute av krigen».

I landet hersket kaos. Hæren sprengt i sammenblandede små enheter på planløs flukt. (Sivilbefolkningen) rømmer likeledes sydover og umuliggjør hærens bruk av

tem publicam. Der trengtes dertil for Norges vedkommende ingen Elverums-fullmakt eller forandringer i Grunnloven eller alminnelige lover. De som da hadde makten i Norge hadde denne i ubegrenset utstrekning, når det gjaldt å redde Norge ut av den nødstilstand som Norge ved de 3 nevnte anledninger var kommet i.

Nød bryter alle lover og i disse tilfelle alle de lover som måtte være til hinder for at Norge kom ut av sin nødstilstand. Men nød skaper aldri noen rett. Nødsrett er derfor et selvmotsigende ord. Nød kan sette alle straffebestemmelser eller forbud ut av kraft i den utstrekning disse tjener til beskyttelse av noens rett og bryter, tilside-setter eller kullkaster disses rett forsåvidt den som bryter deres rett kan oppnå strafffrihet, men de oppnår ingen rett ved sitt rettsbrudd. Et illustrerende eksempel herpå er det om en skiløper blir overfalt av snestorm og for å berge livet bryter seg inn i en privat skiløp. Hvis han umiddelbart deretter lyser innbruddet på seg og tilbyr eieren erstatning for det utførte hærverk, er han strafffri, men den ting at han plikter å betale erstatning, viser at nøden ikke har gitt ham noen rett, som fellaktig lar seg karakteriseres eller kalles «nødsrett». Det er kun strafffrihet som nøden betingelsesvis kan skaffe ham.

Når salus publica er berget vel i havn opphører den å være summa lex. Da inntreer uten videre de tidligere gjeldende lover igjen i sin fulle kraft. Nødstilstand kan pre-

Dagens gullkorn

Ved hjemmet står din himmelstige, og hjemmets terskel er dens første trin. Welhaven.

Man taler om trauste trøndere, og blant de mange jeg gjennom et langt liv har lært å kjenne, er det få som jeg setter så høyt som ovennevnte, som den 21. januar i år var 70 år.

NS-bevegelsen har hatt mange fremtredende menn, som har bevist at de holdt mål, ikke bare i medgangen, men at de i motgangen bar den mot dem forøvde urett med høyreist panne og ikke klynket over sin skjebne, men lot sine beste bestrebelser konsentreres om dem, som var verre farne, og forsøkte å hjelpe etter beste evne og aldri lot motet eller troen falle om at sannhets og rettens sak skulle seire til sist. For de venner Sprauten hadde ble han bilde nettopp på det mest tiltalende trekk i den trauste trønder: Et ubrytelig og trofast vennskap utover død og grav.

For dette vennsinn og for hans uforferdethet selv i de verste forfølgelsestider har hans venner sammenliknet ham med den store B. B. og også som kjæle navn kalt ham: Trøndelagens Tordenskjold. Må vi alle lenge få oppleve at han er med i bevegelsen med full kraft og at han får oppleve at revisjonsseirens fane vaie over rettferdighetens og sannhetens sak: At rettssviket oppheves og at det blir ytet full oppreisning for alle de urettferdig dømte. Da vil den gamle og dog så unge kjempe ha nådd sit mål.

Karl Seeland.

X-bispen

om dem som flyttet og rømte ut av landet

I sin beryktede bok «Da kampen kom», dette makkverk med sine mange interessebetonte erindringsforskyvninger, kommer x-bispen meget ufrivillig til å felle dommen over flyktningene i London, de samme som etter sigende fjernstyrte Norge på tross av folkeretten. Og den dommen fortjener å siteres, for den er beisk og nådeløs. Den er iallfall ikke forsynt med x-bispens patent, dobbelt bunn. Jeg tar bare med det nødtørftigste av folkedommerens ufrivillige konsesjon til sannheten. Han skriver: «— — Regjeringen ønsket at de administrativt ledende skulle forlate sine plasser og komme seg vekk før tyskerne kom. Det virket utrolig. Igjen må en tenke på franske tilstander.» Han fortsetter:

«Hvis de som inntok en synlig plass i folkelivet ikke ble, ville ikke bare folket fått større lidelser, men folk ville også blitt vergeløst utsatt for den unnfalighet i forhold til seierherrene og deres lakeier, som nå var vår største fare. Hvem vet om Paris hadde kommet til å oppvise en så uhyggelig kooperasjon (samarbeide) med tyskerne, hvis tilstrekkelig mange embetsmenn var blitt på plass til at samfunnsstrukturen hadde holdt.»

Det er nok ikke bare x-bispen som må tenke på franske tilstander, når man kan lese i Paul Hartmanns bok «Bak fronten» om hvorledes det gikk for seg i Kingston House i London.

HANS EGEDE NISSEN.

«Han og de øvrige var dypt forferdet over den engelske mentalitet, som var full av bekymring for hvorledes tyskerne ville bli behandlet, i allfall var dette mentaliteten i visse kretser.»

For oppskriftens riktighet innestår

Even Stenersen.

A være stille betyr å være tilfreds med det som Gud sender oss.

Dorotea Trudel.

Mene tekel over Europa

Det tiende jubelåret er slutt, og de fire friheter blomstrer.

Ja, det var vel egentlig bare Norge som vant krigen, som jubilerer. De andre lot det være. Men Norge feiret både flukten, gutta på skauen, heimkomsten til dekket bord, og den festlige seiersrusen i skrytets myldrende helteskare.

De var med alle, og alle ble hyldet. Så nær som sjømennene da. Men de hadde hele tiden bare seilt i farsonen for de allierte under nøytralt flagg, gjort innsats for en krigførende armé, og ofret tilsvarende. De hadde hverken flyktet, sabotert eller ligget på skauen de, så det var vel intet å jubilere for.

Javel, for ti år siden var gjelden redusert, og hadde etter krigskonjunkturen 5300 mill. kroner i bankene, andre millioner i bakhånd på

?

Mennene lærer livet for tidlig å kjenne, kvinnene for sent — det er hele forskjellen.

Oscar Wilde.

ve franske kapitalasjon i 1940 etter forutgående vedtak av regjeringen. Hermed var, som general Ruge skriver i sin krigs dagbok, «Frankrike ute av krigen».

I landet hersket kaos. Hæren sprengt i sammenblandede små enheter på planløs flukt. Sivilbefolkningen rømmer likeledes sydover og umuliggjør hærens bruk av landets veinett. Administrasjonen er totalt lammet. Nød og forvirring øker fra time til time. Mange av de som

Forts. side 4

indertid av en helt annen mening. Renault var ikke dømt, og det ville ikke være riktig av staten å beslaglegge en manns eiendom for forbrytelser han mistenkes for, men ikke er dømt for, sier de. Dessuten ble saken mot generaldirektøren for verkene, som ble anklaget for å være Renaults medskyldige i landssvik, henlagt i 1949.

Av telegram til Dagbladet den 25. januar:

Det ser ut til at saken som bilkongen Louis Renaults enke har reist, kan føre til at hele rettsoppgjøret i Frankrike etter frigjøringen kommer opp til ny diskusjon.

annet hold, 2000 millioner til gode hos seiersmaktene, og var dertil det minst krigsherjede land. Med en godt utbygget industri, som i fem år med store fortjenester hadde produsert på spreng for «fienden», og var helt intakt.

Dertil var veier, jernbaner, kaier, havner, flyplasser, forsvarsverker, kraftverk og fabrikk bygget i en eventyrlig målestokk. Og så et jordbruk som livnærte folket. Dette var langt på vei Norge da krigen sluttet. Og så kom frigjøringens gavestrøm, storimport fra den oppdemmede overflod, 4000 millioner i Marshallhjelp, samt utsikt til 3200 mill. i amerikansk våpenhjelp. Videre ubegrenset avsetning til tredobbelte priser for alt som kunne produseres og eksporteres, kjempeinntekter av fangst og fiske, og en flåte som seiler inn 1500 mill. netto årlig. På toppen av denne pengeflom er det ordnet med noen milliarder i statsgjeld i disse år. Store investeringer er gjort, — og kronens realverdi synker.

En stjernehimme av nye offentlige stillinger til sysselsetting og glede kunne opprettes, og velferdsstaten etableres. Og ikke å forglemme

en storstilet menneskejakt med hekseprosesser til folkets forlystelse, og sovepulver for eventuell skyldfølelse. Videre slipper landet å tenke mer på nøytralitet hvis ufred truer. Nei, det er sikret plass i fremste frontlinje fra første øyeblikk under utenlandsk kommando. Fred og frihet uten militært forsvar er justert om til folket i uniform. Og hele sektoren koster bare 1000 mill. for året.

Det var da vel grunner nok til jubelår. Særlig for et folk som trøster seg til tale med dobbelt bunn for å skjule sannheten, kaller hatsbarbari for lov og rett, hedrer og belønner flukt og sabotasje, og dyrker det illegale som det eneste nasjonale og heltemessige. Selve livsgrunnlaget for fremtidens utdannelse. Det er store tider.

Men Europa, som før krigen var ledende og rådende på jorden, med England som Romas stolte arvtager, måtte se sitt gamle hegemoni overført til Amerika og Russland. Der er det framleis og bygges videre ut.

Det seirrike England ble hardest rammet. Det erklærte krig med 3500 mill. pund sterling i eiendom, og interesser i andre land og verdensdeler, ofret det meste av dette og måtte påta seg en gjeld på ca. 4000 mill. pund sterling til USA. Det hadde verdens største marine og handelsflåte, men ble så redusert at Amerika etter krigen var dobbelt så sterkt, og overveldende herre i luften.

Og så kom oppløsningen av koloniveldet. De fargede folk hadde i to verdenskriger fått opplæring og erfaring i å kjempe mot de hvite, og tok konsekvensen av det for egen frihet. India, juvelen i keiserkrona, gikk tapt. Og Bur-

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKRAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Hva med den norske presse av 1956?

Det er nå mer enn tre uker siden at høyesterettsadvokat Hans Kiær Mordts bok «Det urettferdige rettsoppgjør» kom ut. En får si at det under den situasjon vårt land har vært satt i etter okkupasjonsårene, var en sensasjonell begivenhet at en fri og uavhengig mann som advokat Mordt var villig til definitivt å påvise hvor absolutt uholdbart «rettsoppgjøret» var, ihvertfall for de passive NS-medlemmers vedkommende.

Hvordan er så advokat Mordts bok blitt mottatt? Det må vel være med stor takknemlighet og overveldende interesse av den samlede norske presse? all den stund han vil hjelpe til med å få rettstaten på rett kjøl igjen!

Kanskje vi først skal gjenoppfriske hvordan f. eks. Hartmanns bok «Bak fronten» ble annammet, enda Hartmann ikke hadde noe vesentlig annet å gi enn et utdrag av alt det ulykksalige kjekkel som emigrantregjeringen i London var belempret med.

Da Hartmanns bok kom oppsto det regulær kappestrid innenfor norsk presse, ikke minst innen hovedstadspressen, om å bringe sine lesere den hurtigst mulige og mest omfattende orientering om hva den inneholdt.

Så over til Mordts bok. Det er fast ikke til å tro: Norsk presse har hittil forsøkt å tie den ihjel! Det foreligger, så vidt vi har kunnet iakttakingene, ingen som helst lov. Dessuten ble Haag-konvensjonen hensynsløst skjøvet til side.

Hvorfor takker så ikke norsk presse sin gud for at tiden til revisjon er inne? Plutselig dukker Mordt opp som et redskap, uten at sjangsen gripes. Det er hinsides all fornuft. Det er ikke bare klosset og dumt. Det er ny norsk rekord i ynkelighet og feighet. Det er verre enn haren som stikker hodet i busken og tror seg reddet.

Selv i den gjennomrøtne franske «rettsstat» syns det i dag å være en redeligere presse enn den vi har i Norge. Et ferskt eksempel er referert på side 1 i dag, det gjelder bilkongen Louis Renaults skjebne i 1945. Saken kables til aviser i alle land. Ikke engang norske aviser underslår telegrammene om Renault. Men Mordts bok har norsk presse hittil vært for feig til å ta seg ad notam.

Narre folket gjennom 10 år har norsk presse med stor dyktighet medvirket til. Narre vårt folk gjennom nye 10 år blir verre. Vær blå for at at det ikke skal lykkes.

Redaksjonen av nr. 5 avsluttet tirsdag 31. januar.

Flagget

I tillegg til notiser av Theo og J. K. i Folk og Land er det av interesse å se på fargene i flagget. Det kan neppe være av begeistring for dette sammensurium, at Lagtinget i 1821 knesatte tolvåringen Gerhard Meltzers

Hvor er pengene?

Til Kirkedepartementet

Under okkupasjonen ble det satt i gang en innsamling rundt om i det hele land med sikte på å få gjenreist Thomaskirken på Filefjell. Innsamlingen resulterte etter sigende i et meget betydelig beløp.

Dessverre var ikke selve planen realisert i det øyeblikk okkupasjon gikk over i «frigjøring». På henvendelse til en av dem som foresto innsamlingen, fikk jeg den opplysningen at pengene var tatt hånd om av Kirke- og undervisningsdepartementet under dets nye ledelse, og at det ikke hadde lykkedes å bringe på det rene hvilken skjebne pengene videre hadde fått.

Som en av dem som ytet bidrag til det nevnte formål tillater jeg meg å stille det ærede departement følgende spørsmål:

1. Forholder det seg riktig at departementet la beslag på innsamlingsbeløpet?
2. Hvilken sum andro dette beløp til?
3. Med hvilken rett foregikk eventuelt denne beslagleggelse? I henhold til landssviklovgivningen kunne det umulig være all den stund mange av dem som ytet bidrag ikke overhodet hadde noe med NS å gjøre.
4. Er pengene i behold på departementets hånd og hva er det i tilfelle departementets mening å foreta seg for at innsamlingens hensikt kan bli realisert?

Et svar fra departementets side på disse spørsmål vil være uomgjengelig nødvendig.

Helge Grønstad.

Norges befriere?

I Oslo-avisene for 21. januar 1956 er inntatt et opprop til nordmenn om innsamling til reising av et minnesmerke over «de mange briter som falt under frigjøringskampen i Norge».

Oppropet er anbefalt bl. a. av Pål Berg, tidligere Høyestjustitiarius.

Om selve innsamlingen og det å reise flere krigsminnesmerker i landet, skal her ikke uttales noen mening, men når det i oppropet heter: «falt under frigjøringskampen i Norge» er det

flertallet av nordmenn har interesse av å få besvart:

1. For hva skulle Norge befries av de britiske landstridskrefter som 7. april 1940 befant seg ombord på transportskip i rom sjø, bestemt for Norge?
2. For hva skulle Norge befries av de britiske sjøstridskrefter som 8. april 1940 la ut miner på norsk sjøterritorium?

Var det for å befri Norge for den til dette tidspunkt tradisjonelle nøytralitet?

Esle Brochmann død

Det er et trist budskap at Esle Brochmann, født Sinding-Larsen, er død. Hun var gift med overlege S. W. Brochmann på Lillestrøm. Esle Brochmann hadde utvilsomt evner som forfatter. Ung som hun ennå var, hadde hun skrevet både noveller og barneboka «Opp igjen», som måtte trykkes i nytt opplag og er blitt oversatt til tysk. Hørspillet hennes «På dem i fjerde ledd» fikk sin uroppførelse i finsk radio i april siste år, og kort etter ble det oppført av Radioteatret her hjemme. Hun fikk da høre at hun hadde «uomtviselighåndlag i kunstarten. Hun kan drive handlingen framover, skape en stemning med få og enkle streker», het det i Finn Havnolds anmeldelse i Dagbladet. Esle Brochmann ville utvilsomt ha kunnet utvikle sin evne som dramatiker, hvis hun hadde fått leve.

Dagbladet.

Hvem har ansvaret

for at NRK ikke blir tilholdt måtehold når det gjelder utsending av fremmed musikk? Tenk bare på hvilken pine det er for

Midtskogen med mere

Under tittel «Krigen i Norge» hadde Aftenposten en meget interessant artikkel 5. 1. 56 (aftennr.) av major Arne Haugan.

Fra denne tillater vi oss å gjengi følgende:

Der omtales en aksjon som i verket «Krigen i Norge» ble kalt den tyske «Kaptein Spillers raid». Med et fallskjermkompani på 100 mann startet han fra Oslo og nordover den 9. april, etter hva det sies (forf. anm.) for å ta Kongen og regjeringen til fange. De var kommet helt opp til Midtskogen (mellom Hamar og Elverum), da kaptein Spiller ble dødelig såret. Kompanisjefen, kaptein Walther førte avdelingen samme vei tilbake. Under tilbaketuren kjørte kompaniet forbi ca. 1300 mobiliserte nordmenn; den tyske avdelingen tok de fleste av offiserene til fange og tok med seg en mengde våpen, bl. a. et helt feltbatteri. Byttet var ca. 80 offiserer og 4 kanoner. — Tyskerne må ha fått et underlig inntrykk av motstanderne, og respekten kan ikke ha vært synderlig stor. I Hamar ga de soldatene beskjed om «å gå hjem til mor».

Om de videre operasjoner heter det i artikkelen, at der på s. 107 i nevnte bok står

«at for det tilfelle at bataljonen skulle støte på tyskerne ble det heist, et hvitt flagg på bataljonssjefens bil —!»

Videre nevner major Haugan at det i et direktiv fra HOK av 15. april ble understreket meget sterkt

«at avdelingene skulle føre oppholdende strid og ikke innlate seg på avgjørende kamper. Det er imidlertid ofte vanskelig å fastslå når en strid går over fra å være «oppholdende» til å bli «avgjørende». — — tidspunktet for å oppgi en stilling og gå tilbake. Det er forståelig at trefningene måtte komme til å følge dette mønster: Tyskernes fremste ledd kom i kontakt med en norsk stilling og ble tatt under ild, — angrin-

te forsvaret. Det er den enkle sannhet. (Understreket her.)

Den britiske innsatsen hører heller ikke til de mest ærefulle blad i britisk krigshistorie, sier kaptein Haugan.

«Et ord til slutt om dem som døde under kampene. Var deres offer forgjeves? Her må svares et klart og kraftig nei. — —»

Så langt kaptein Haugan. Begrunnelsen for dette «nei» er såvidt tynt at det er liten grunn til å ta den med, og kanskje det heller skulle stått både Nei og — Ja?

Så lenge historikerne, myndighetene og avisene bare forteller i beste fall den halve sannhet, så har de falne soldater ofret sitt liv forgjeves.

9. april og dagene deretter viste at det var tusener på tusener av nordmenn, som var villig til å sette livet inn for å forsvare fedrelandet, blant dem var også mange NS-medlemmer.

Men de var forrådt

— av de politiske ledere allerede før den 9. april.

(Slik som under den første verdenskrig og i alle fall etter Altmark-affæren.

— av dem som hindret at det ble gitt ordre om alminnelig mobilisering etter den engelske mineutlegging 7. april og etter Rio de Janeiro forlis utenfor Sørlandskysten 8. april.

— av dem som unnlot å gi klar beskjed om å forsvare landet mot enhver angriper

sen, om å bringe sine lesere den hurtigst mulige og mest omfattende opplysning om hva den inneholder.

Så over til Mordts bok. Det er fast ikke til å tro: Norsk presse har hittil forsøkt å tie den ihjel! Det foreligger, så vidt vi har kunnet iaktta tingene, ingen som helst reaksjon overhodet, bortsett fra Folk og Land, og en liten blek omtale i et av Aftenpostens kveldsutgaver. Jo forresten, to til er kommet med på plussiden. Det er som ventet «Jærens og Sandnes Avis», hvor redaktør Torolv Fanebust har anmeldt boken, og det er «Nationen», som har latt advokat Martin Sterri på Gjøvik skrive om den. Altså hittil 4 aviser av den samlede norske presse.

Hvorfor er disse to bøker blitt behandlet etter en i øynefallende ulik oppskrift?

Hva var det som skjedde i det øyeblikk da advokat Mordts bok ble utsendt?

Det som skjedde var at vår usannsynlig skyldbetyngede norske presse fikk en enestående anledning til å sadle om, en himmelsendt sjangse til å være med å rette opp igjen alt det den har vært med å ødelegge for 100 000 norske medborgere. Men nei. Det døde øre legges til. Tregheten og dumheten er forholdsvis stabil.

Innbiller virkelig den kompakte majoritet av norsk presse seg at det skal lykkes å vri seg fra det hele, slik at det norske folk skal få sove videre på rettssvikernes ugjerninger?

NS-folk ble ikke dømt for sine handlinger, men for sin bekjennelse til NS-programmet. Den behandling NS fikk var direkte i strid med norsk

Av Voltaire

Kunsten å være kjedelig består i å si alt.

Flagget

I tillegg til notiser av Theo og J. K. i Folk og Land er det av interesse å se på fargene i flagget. Det kan neppe være av begeistring for dette sammensurium, at Lagtinget i 1821 knesatte tolvåringen Gerhard Meltzers fantasiprodukt. Grunnen var nok den at de tre farger er tatt fra den franske revolusjons *tricolore* — trikoloren. Vi fikk jo grunnprinsippene om menneskerettighetene fra Frankrike, det passet å ta også flaggets farger derfra. Men hvorledes kom trikoloren i stand? Den ble satt sammen av byen Paris' farger, blått, Bourbonernes hvitt, og fargen på det blod som fløt så rikelig under revolusjonen. J. K. har rett, vi var ikke nasjonale da vi i 1821 vraket Magnus Barfots rødt og gult (eller gull).

Even.

Slik kan vi ikke ha det

Vi triver til en tilfeldig valgt stikkprøve. Blant leserne som Folk og Land har i Akershus, Oslo og Østfold, er det

198 mann

som ikke har fornyet abonnementet i rett tid. Slikt kan bare oppmuntre rettssvikere, ikke oss.

Mellom venner

— Mandag ble fem russiske fiskerfartøyer som fanget i våre forvann, oppbragt av norsk marine og ført inn til Alesund. Utenriksminister Lange var ikke hjemme. Han måtte straks budsendes fra det store utland.

— Redaktør Jakob Kringelbotn i «Skogeiøren» har for tiden et halvt års permisjon. Han er på tommerhogst i Ontarios urskoger

Oppropet er anbefalt bl. a. av Pål Berg, tidligere Høyestejustitiarius.

Om selve innsamlingen og det å reise flere krigsminnesmerker i landet, skal her ikke uttales noen mening, men når det i oppropet heter: «falt under frigjøringskampen i Norge», er det grunn til et par spørsmål som

portskip i romsjø, bestemt for Norge?

2. For hva skulle Norge befries av de britiske sjøstridskrefter som 8. april 1940 la ut miner på norsk sjøterritorium?

Var det for å befri Norge for den til dette tidspunkt tradisjonelle nøytralitet?

Fedrelandsvenn.

Seirens frukter

Under frontaledebatten uttalte C. J. Hambro bl. a.:

Det er vokst opp et slektledd som ikke vet hva det vil si å leve i et fritt samfunn, der man også har rettsbeskyttelse mot staten. Når jeg sterkt ønsker en endring i dette forhold er det ikke av hensyn til den enkelte borger. Det ble i sin tid satt ned en komite for å få endret dette forhold, men den har ennå ikke ført til noe resultat. Vi skal være oppmerksom på den fare for hele den alminnelige rettssikkerhet som truer samfunnet.

Var det slike forhold man tok sikte på den gang «hele folket» i overmot skralte «Seier'n er vår»?

i Canada, hvor han jobber med en motorsag fra JO-BU-fabrikken. Lønna er 10,10 dollars pr. dag, pluss ½ dollar for motorsagen, og fri olje og bensin. «Det er for tiden ingen grunn for norske skogsarbeidere å la seg lokke til kanadisk skogsdrift», skriver han i brev til Aftenposten.

— Det er nok ikke bare velstand i USA. En kongresskomite har konstatert at årlantektene til alle amerikanske familier (41 934 000) og enslige personer (9 623 600) fordeler seg slik:

Over en tredjedel har en årsinntekt på under 3000 dollar.

En tredjedel har en inntekt på mellom 3000 og 5000 dollar,

mindre enn en tredjedel tjener over 5000 dollar om året.

— Krig og tortur er eldre enn både fascisme og nazisme. Dagbladet vet det ikke!

— Et slag for norsk filét-industri: Sverige har satt opp avgiften fra 13 til 45 øre pr. kilo på importen av fersk og frossen filét.

— Godt gjort: Like før jul tok den 61 år gamle Tromsø-mann Hans Matheusen maskinsertifikat av tredje klasse ved Tromsø maskinistiskole. Jeg lengter etter

sjøen, sier den nybakte maskinisten og drar nå til sjøs.

— Vårt daglige brød: Til Statens Kornforretning er det pr. 14. januar levert ca. 112 000 tonn korn, mens det tilsvarende tall for et år siden var ca. 132 000 tonn, ca. 16 pst. mindre hittil i år enn i fjor. Selv om leveransene utover våren blir mindre enn i fjor, er mangelen likevel større enn man ventet etter tørkesommeren.

— Sett på strøket: sorenskriver C. H. Benneche, Stavanger, rank og spenstig som en norsk olympier.

— Det meldes fra Hongkong at det er åpnet prosessforhandlinger mot 580 kristne prester og lekmenn i Shanghai og to andre byer. Disse kristne ble arrestert i oktober forrige år.

— Den katolske kirke i Hammerfest, som blir verdens nordligste, skal få grunnstenen fra

Den beste del av en manns oppdragelse er den han gir seg selv.

Walter Scott.

Hvem har ansvaret

for at NRK ikke blir tilholdt måtehold når det gjelder utsending av fremmed musikk? Tenk bare på hvilken pine det er for eldre mennesker at de til stadighet blir servert øredøvende instrumentalstøy med skral og skrik, mens de hungrer etter norske sanger og norsk musikk?

«Den direkte metode» en gang

J. B.s artikkel etterlater dessverre det samme inntrykk etter en, to eller flere gangers lesning.

Jeg har bare omtalt artikkelens første del, eller innledning, som jeg fant og finner meget lite velvalgt i det øyeblikk der virkelig pågår en innsamling til fordel for invalide frontkjemper.

Fortsettelsen, det som angår «den direkte metode» selv, har jeg ikke berørt. Ethvert hjelpetiltak har selvsagt min tilslutning.

Oslo, 30. januar 1956.

FRODE HALLE.

Leserne

må være vennlig å hjelpe oss med opplysninger til bladets fortegnelse over årsmøldager, jubileer og lignende. La oss få brev snarest om slike ting. Vår kalender har plass til alle!

den samme St. Petersklippe som St. Peterskirken i Rom.

— Hellig Olav var en råbar ket sjørøver, sier Laxness, som i Sverige og Danmark har gitt ut en ny bok «Kjempeliv i Nord», et oppgjør med vikingene. Boka vil også komme i Norge.

Det er imidlertid ofte vanskelig å fastslå når en strid går over fra å være «oppholdende» til å bli «avgjørende». — — tidspunktet for å oppgi en stilling og gå tilbake. Det er forståelig at trefningene måtte komme til å følge dette mønster: Tyskernes fremste ledd kom i kontakt med en norsk stilling og ble tatt under ild, — angriperne satte inn med noen tyngre våpen og gjorde begynnende flankbevegelser — forsvarerne trakk seg tilbake. Bortsett fra enkelte hederlige derstrekter her.)

«ninger på denne måten.» (Understrekter her.) Verket gir de Verket gjør detaljert rede for nordmennes styrker, men det savnes stort sett for tyskeres vedkommende, og «vi kan regne oss til at tyskerne på langt nær alltid var tallmessig overlegne. Tvertimot ser det ut til at forsvareren i de fleste tilfelle har hatt tallmessig overvekt. Angriperne behøvde aldri å samle store styrker for å bry-

— av dem som hindret at det ble gitt ordre om alminnelig mobilisering etter den engelske mineutlegging 7. april og etter Rio de Janeiro forlis utenfor Sørlandskysten 8. april.

— av dem som unnlot å gi klar beskjed om å forsvare landet mot enhver angriper.

— som unnlot å sørge for at kystbefestningene var i orden og bemannet med øvede mannskaper.

— som unnlot å sørge for at minene var lagt ut over alt til forsvar av landets kyster.

— av dem som i stedet ga ordre om å ta opp igjen minene så sent som om kvelden 8. april!

— av dem som skiftet ut øvet med u-øvet mannskap på kystbefestningene kort før 9. april, da situasjonen for alvor begynte å bli faretruende.

Hadde vi hatt en regjering som uavkortet hadde hevdet Norges nøytralitet

— en regjering med klar vilje til å forsvare besettelse ikke bare fra syd, men også fra vest, — ville Norge etter all sannsynlighet kunne holde seg utenfor krigen, slik som Sverige og de fallnes offer vært unødvendig. Det gjelder ikke bare de som falt under kamp inntil kapitulasjonen 10. juni, men

også alle de unødige ofre og lidelser det norske folk ble påført gjennom 5 års okkupasjon.

Så lenge myten om Quislings og Nasjonal Samlings skyld for katastrofen 9. april skal holdes i live, har alle ofre vært forgjeves, fordi all historie som skjuler de faktiske forhold hindrer at folket kan ta lærdom av det som skjedde og vil stå uten å vite hverken ut eller inn om en ny katastrofe rammer oss uforberedt.

De Profundis

Tenk det!

Det er slett ikke umulig å forsvare seg mot ABC-våpen, er det blitt fremholdt på en militær pressekonferanse på Gjøvik. ABC-våpen er en felles betegnelse for atomvåpen, pluss biologiske og kjemi-

ske utryddelsesmidler. Skal tro hvordan Norge ville se ut etter «forsvar» mot et slikt helvete av våpen?

FORBUNDET

Til Forbundets medlemmer.

Fra 1. februar sender Forbundets kassakontor pr. brev ut giroblanketter for innfordring av medlemskontingenten for 1956. Vær så vennlig å sende inn skyldig kontingent så snart De mottar blanketten. Vi har betydelige, ekstraordinære uttellingene allerede i månedens første halvdel. En rask remisse vil være oss til stor hjelp.

Forbundskassereren.

Den politiserende geistlighet og det tidligere NS

Fra den geistlige front og dens «kristne» medløpere har man til enhver tid hatt det travelt med klagehyl over hvordan NS-bevegelsen på alle tenkelige måter gikk kristendommen imot.

Det har ikke nytt oss på vår side å hevde — enn ikke å dokumentere — at vi i samsvar med NS-programmets artikkel 22 gikk helhjertet inn for at «Kristendommens grunnverdier skal vernes», og at i den anledning bl. a. religionsundervisningen i skolen ble utvidet, mens på den annen side det vi gikk imot var den politiserende geistlighet. I sistnevnte henseende var biskop Berggrav en av de mest fremtredende blant de store profeter, men — «de store» var dessverre fulgt av en forstemmende mengde «småprofeter». I den forbindelse må man uvilkårlig dra seg til minne nå avd. sokneprest Ludw. Schübelers bok om «Kirkekampen» fra 1945, der han s. 208—9 bringer to helsides fotografier av hvordan han og hans feller anvendte gulvet under Frogner kirkes galleri til å «dekke» den illegale heimefronts radioapparater og «dokumenter». En

et til å bekjempe. Den kristne lære søkte vi å trygge, — de politiserende geistlige som i en farlig tid utnyttet sine kirker til politiske, formål fant vi det nødvendig å søke å nøytralisere. Det er sannheten!

H. G.

Hvem har ansvaret

for at Velferdsstaten er 8000 senger i underskudd ved alders- og sykehjem?

Rettelse

Tross all påpasselighet huserte dessverre trykkfeilsdjevlen ille i vårt forrige nummer — nr. 4. Bl. a. gikk det ut over gjengivelsen av Forbundets skriftveksel med Stortinget, idet en viktig passus var falt ut i forbundets brev til lagmann Lyng av 22. jan. 1956. Annet og tredje avsnitt skulle lyde:

«Vi kunne tenke oss at De som forslagsstiller ville ha interesse av å se hvordan

Det gjelder våre krigsinvalid

Til Hjelpeorganisasjonen for frontkjemper,
Postboks 1407 - Vika,
Oslo.

Under forutsetning av at min økonomi i kommende år ikke blir vesentlig forverret erklærer jeg

Navn .....

Adresse .....

i et år fremover å ville betale til hjelp for krigsinvalid frontkjemper og frontkjemperes etterlatte

kr. ....
(Beløpet gjentatt med bokstaver)

som jeg ønsker å betale: a) i en sum nå
(Understrek den betalingsform som passer) b) i 2 halvårlige terminer
c) i 4 kvartalsvise terminer
d) i 12 månedlige terminer

Jeg sender beløpet med postgiroblankett til: Hjelpeorganisasjonen for frontkjemper, Boks 1407 - Vika, Oslo. Postgirokonto 180 70.

Rettsstaten får sak på nakken av 30 suspenderte embeds- og stats-tjenestemenn

Neste uke vil 30 av de suspenderte embeds- og tjenestemenn som Stortinget nektet etterbetaling av lønn, ta ut stevning mot Staten. — Høyesterettsadvokat Albert Wiesener, som skal føre saken for dem, sier til Arbeiderbladet, at han håper saken kan komme opp for Oslo byrett før sommerferien.

Opprinnelig var det 183 em-

bets- og tjenestemenn som reiste krav om etterbetaling av lønn i den tid de var suspendert fra sine stillinger på grunn av deres forhold under okkupasjonen. Kravet ble reist med medhold i tre dommer i Høyesterett, men Stortingets flertall avviste kravene med den begrunnelse at de var foreldet.

— Det vi nu prosederer på,

sier advokat Wiesener, — er først og fremst om denne foreldelsen skal gjelde generelt for alle. Men også hvem som er skyld i foreldelsen. Hvis dette ikke kan sies å skyldes tjenestemennene, melder spørsmålet seg om de ikke da har krav på en erstatning som svarer til lønn i suspensjonstiden. Dette har ikke Stortinget uttalt seg om.

Fritt ord

Spenningsforholdet innen Norges Lærerlag.

Adskillige beretninger og rykter taler et tydelig språk — tross den «demokratiske» undertrykkelsen av pressefriheten i lærernes organ — om at samholdet blant lærerne ikke er godt, at det er adskillig dårligere enn før, at oppslutningen om N. Læ-

«Rettsoppgjørets» historie

Til belysning av «rettsoppgjørets» foreligger allerede et temmelig rikholdig materiale, og bidrag kom-

Olga Bjoners bok

Dette har hendt

(Et tidsbilde)

fås kjøpt ved innsendelse av kr. 10.— pluss sendekostnad med kr. 0.60 til Olga Bjoner, postboks 3214, Oslo.

Hallo Oslo!

Alt i mur og flisarbeide

utføres raskt og til rimelige priser. Mesterbrev. Kontakt gjennom

Folk og Lands redaksjon.

Nyoverhalte Ferguson

direkte importert fra Englands største spesialfirmaer, leveres fra lager Oslo og Dokka. Garanti. — Avbetalin.

Fordson Major av siste type. Snøfresere. Halvbelter. Spesialkompressorer, direkte montert uten ledd-overføring. Losseapparater. Warsop og Pionjär fjellbormaskiner. Bosch lysanlegg for selvmontering på Ferguson, kr. 205.—.

Alt i redskaper.

Salg også til videreforgere.

A/S HEIM OG SAMFUND
Høyesterettsadvokat

Hans Kiær Mordt:

Det urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring lovverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris ib. kr. 20.— hos bokhandlerne.

Trøndelag

Er det nokon som kan selja meg ca. 8000 kg. høy — eller 4—5000 kg. høy og ca. 3000 kg. halm.

Send tilbud med pris mkr. «Helsing NS i Telemark» til Folk og Land.

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland anbefales

Benytt

HÅNSKOMAKEREN
Neuberggt. 15, Oslo
Garantert fagarbeider

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Kledespresen
Drammen

Rensning, pressing, vask.
GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

må man uvilkarlig dra seg til minne nå avd. sokneprest Ludw. Schibeler. Norsk bokuppsatthistorie, 2014 «Kirkekampen» fra 1945, der han s. 208—9 bringer to helsides fotografier av hvordan han og hans feller anvendte gulvet under Frogner kirkes galleri til å «dekke» den illegale heimefronts radioapparater og «dokumenter». En får si det var kristendom! Praktisert i kirkens hellige hus og av soknepresten selv!

Det er beklagelig at ikke de som sogner til kirkens «hjord» har vært i stand til å fatte forskjellen på sann kristendom og på de geistliges politiske intrigespill. I en bok som heter «Menneskehetens gjenreisning» — og som nå foreligger i norsk oversettelse — sier sosiologen, professor P. A. Sorokin, noen ord om temaet kristen lære — geistlig praksis, som det er verd å feste seg ved:

«I disse århundrer har vestens kristenhet bredt seg over alle kontinenter. Deres hærsstyrker, ledsaget av prester og kjøpmenn har røvet, plyndret og underlagt seg mesteparten av de ikke kristne folkeslag. De innfødte i Amerika, Asia, Afrika og Australia har alle vært utsatt for denne eiendommelige form for kristenhet. Fordi de bare med leppene bekjenner seg til kristendommens bud om den alt givende kjærlighet til Gud og mennesker, blir de offer for sin egen aggresjon og fiendtlighet, sitt hat, sin griskhet, sitt maktbegjer og onde sosiale og amoralske trekk. Den umiddelbare grunn til denne fiasko er den store uoverensstemmelse mellom den kristne lære og måten de kristne praktiserer sin kristendom på.»

Det er den slags «kristendom» som her er skildret — transformert over på vår egen norske jordbunn — som det gamle NS fant seg beføyt

Hatet er oppriktig. Hvis du vil lære deg selv å kjenne, så lytt til dine uvenner.
J. G. Fichte.

veien like i vårt forrige nummer — nr. 4. Bl. a. gikk det ut over giengivelsen av Forbundets skriftveksel med Stortinget, idet en viktig passus var falt ut i forbundets brev til lagmann Lyng av 22. jan. 1956. Annet og tredje avsnitt skulle lyde:

«Vi kunne tenke oss at De som forslagsstiller ville ha interesse av å se hvordan et enstemmig stortingsvedtak blir neglisjert av sentraladministrasjonen — in casu Justisdepartementet.

Til i dag — fire-årsdagen for Stortingets vedtak — er vi uten noe som helst svar fra Justisdepartementet.» Det var jo i grunnen disse to fremhevede linjer som var kvintessensen i hele oppsettet.

Red.

Fritt ord

Er det norske folk tilfreds med den politiske utvikling etter frigjøringen?

Regjeringen har nettopp fremlagt et statsbudsjett på det astronomiske tall 5000 millioner.

Skattene har vært knugende — og blir verre. Med et mildt ord — folk klager og med rette.

I Frankrike har Pierre Poujade fremstått som leder av skattenekterbevegelsen og har ved nyvalgene fått hele 52 representanter i nasjonalforsamlingen.

Skattenekterbevegelsen har forplantet seg til flere andre land. Hvor er den norske Poujade?

Jeg er overbevist om, at et politisk parti «Skattenekterne» vil få stor tilslutning, vel å merke under en dyktig ledelse. Dog må den ikke bestå av tidligere NS-folk. Ellers vil bevegelsen få betegnelsen «Nynasistene», og da skal du ha takk. Det finnes sikkert dyktige folk som kunne ta fatt. Får man først lagt frøet i jorden vil det spire raskt og kraftig.
Forstmann i Hedmark

Fritt ord

Spenningsforholdet innen Norges Lærerlag.

Adskillige beretninger og rykter taler et tydelig språk — tross den «demokratiske» undertrykkelsen av pressefriheten i lærernes organ — om at samholdet blant lærerne ikke er godt, at det er adskillig dårligere enn før, at oppslutningen om N. Lærerlag ikke er så stor som ønskelig kunne være, men at frafallet tvertimot er betydelig.

Dette forhold volder ganske store bekymringer blant mange av organisasjonens medlemmer, da de jo er klar over at det er av den aller største betydning også for lærerne — under de rådende samfunnsforhold — å ha en sterkt sammensveiset fagorganisasjon, om den skal kunne vareta standens interesser på en forsvarlig måte, både de faglige og de økonomiske.

I den anledning tillater jeg meg å foreslå:

1. Fjern Kåre Norum fra hans stilling som formann i N. L.
2. Sett medlemskontingenten ned med 50 pst.
3. Oppløs «Fondet til særlige formål».
4. Meld N. Lærerlag ut av «Folk og Forsvar».
5. Gjør Kåre Norum (og styret) økonomisk og personlig ansvarlig for kjøpet av Tranberg og pengesløseri i forbindelse med dette.
6. Ta opp arbeidet for at de lærere og lærerinner som av politiske grunner (og som ennå måtte være i live og være arbeidsføre) etter krigen ble sjikanert og drevet ut av sitt arbeide og berøvet sine muligheter for å leve et menneskeverdige liv, får igjen sitt arbeide og sine samfunnsmessige rettigheter, foruten mange andre ting som kunne nevnes.

At et styre som har gjort seg skyldig i så mange dumheter som styret i Norges Lærerlag under Kåre Norums stivbente og stupide ledelse innebærer en fare for samholdet og dermed for slagkraften i organisasjonen, er åpenbart for alle som følger nøenlunde med i utviklingen.

Lærer.

Barn skal ikke oppdrages, de skal oppelskes.
O. Thommesen.

«Rettsoppgjørets» historie

Til belysning av «rettsoppgjøret» foreligger allerede et temmelig rikholdig materiale, og bidrag kommer stadig inn. Leserne oppfordres til å sende til Folk og Land dokumentariske opplysninger som de måtte sitte inne med.

Det innsendte materiale vil så bli bearbeidet av en nedsatt komite. Innsenderens navn vil ikke bli offentliggjort.

Velferdsstaten

Bare i Narvik bor det ennå 1000 mennesker i tyskerbrakker.

Nasser

har akseptert en innbydelse fra Franco om å besøke Spania.

NYE
KOSTER
MALER
BEST

Vi har nå godt utvalg i pensler
ALL ROUND
En god amatørpensel.
All Round medurring i alle størrelser.

JUNIOR MESTER
En rimelig pensel i høy prisklasse.

LAKKPENSLER

CORAL
FARGEHANDEL
Hofgårdsgrt. 12.
Telefon 4379 Drammen

Pent pikevær.,

sentr.fyr, k. og v. vann, til l. til enslig dame mot litt hjelp, event. uten. Ref. nødvendig. Bill. mrk. «Frogner».

Trøndelag

Er det nokon som kan selja meg ca. 8000 kg. høy — eller 4—5000 kg. høy og ca. 3000 kg. halm.

Send tilbud med pris mrk. «Helsing NS i Telemark» til Folk og Land.

SØNDAG 5. FEBRUAR

er De hjertelig velkommen til

KAPELLET, Oscarsgt. 47
kl. 11.30. — Høymesse
kl. 19.00. — Aftengudstjeneste.

Bernh. T. J. Sørliie,
pastor.

SØNDAG 5. FEBRUAR

Telef. 44 43 33

Kledespresen

Drammen

Rensning, pressing, vask.

GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Hjelpekomiteen

av 1955

Ny adresse: Maridalsvn. 33, Oslo. Tidligere bekjendtgjorte adresser og telefon bortfallet.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Annelise Parow

TANNINSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

RODELØKKENS

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

Utkommet er:

«Justus Vericultor»

DEN NORSKE KAPITULASJON
ved Forsvarets Overkommando 10/6 40
og
KRIGFØRINGSPROBLEMET
1940/45

sub spesie veritatis.

ifølge foreliggende kjensgjerninger og uttalelser fra kompetente hold.

Pris kr. 5.—

Fåes i Klerschows gate 5, I, og i Teatergaten 6 (H. Johannesen).

BERGEN!

Ungt ektepar, mannen i god stilling, søker leilighet i Bergen eller Fana. Alt har interesse. Bill. mrk. «Bergen 1956».

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Gustav Heber —

Forts. fra side 1

2 har utvilsomt i det lange tilstand kan muligens være påkrevet og ha dekning i summa lex, men når summa lex trer ut av kraft og erstattes av alminnelige lover, tør det vise seg at denne dekning svikter. Det må for øvrig være en merkelig nødstilstand, som gjør det påkrevet å henrette fengslede personer også etter at nødstilstanden er opphørt.

Uten at der foreligger noen alminnelig nødstilstand som omfatter det hele land og alle forhold, sees nødstilstand å bli påberopt av embetsmenn, som har overskredet sin kompetanse eller satt seg ut over Stortingets bevilgningsmyndighet.

Jeg tror ikke Stortinget her bør være for prippent og alt for skinnsykt våke over sin bevilgningsmyndighet, men derimot bedømme hvert tilfelle konkret. Viser det seg i det konkrete tilfelle at det tap som staten ville ha lidt, hvis vedkommende embetsmann ikke hadde gått uover sin kompetanse, ville være større enn de midler han måtte ha anvendt til å avverge dette, bør et anstendig Storting ratihabere hans transaksjoner, uansett om vedkommende embetsmann hadde befunnet seg i en nødstilstand eller ikke. Benjamin Disraeli kjøpte uten Parlamentets samtykke Kanaledivens aksjer i Suezkanalen for 4 millioner pund sterling. Han erkjente uttrykkelig likeoverfor Parlamentet at han hadde gått utenfor sin kompetanse, men Parlamentet fant at dette ikke var en

2 har utvilsomt i det lange løp være en særdeles god forretning for staten, skjønt dette den gang fant sted kan ha vært særdeles tvilsomt. Noen nødstilstand forelå imidlertid ikke her like så litt som ved aksjene i Suezkanalen.

Oslo 21/1 1956.

Gustav Heber,

Post scriptum.

I alle de politiske kriser vi har hatt fra 1814 og inntil okkupasjonens opphør, har våre statsmakter og politikere vært nødt til å handle slik som de gjorde, idet nøden tvang dem dertil. Men nødens tvang opphørte med okkupasjonen den 8/5 1945, og siden har da ikke noen nødstilstand foreligget. Ingen nød har tvunget oss til å fravike de straffelover vi hadde den 9/4 1940, og erstatte disse med lover med tilbakevirkende kraft, noe som er en rettslig uhyrlighet og en skam for vårt land, folkerettslig bedømt.

Salus betyr 1. velferd. 2. liv og velferd. 3. redning, frelse, hjelp, og når dette ved ordet publica settes i forbindelse med staten, blir det summa lex eller høyeste eller øverste lov. Dette er en anerkjent sats ikke alene for i Romerriket og alle oldtidens stater, men også i alle nutidens siviliserte samfunn.

D. s.

Marskalk Petain —

Forts. fra side 1

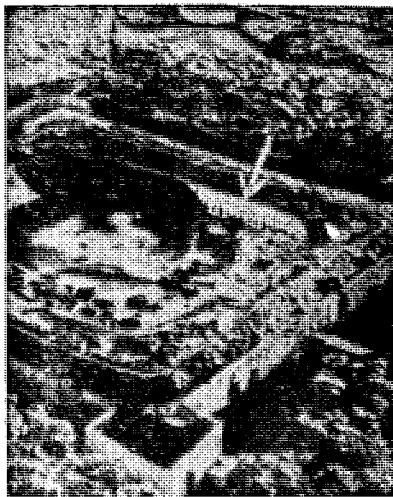
vakt skulle være — også flere regjeringsmedlemmer og deputerte, som hadde bestemt kapitulasjonen, rømmer over hals og hode til England og overlater til Petain for annen gang å redde Frankrike. Så snart disse tapre rømlinger kom noenlunde til ro etter skrekken, overfaller de Petain og gjør hans arbeide dobbelt vanskelig. Historiens overskrift over denne epoke er lett å tenke seg.

Etter den ydmygende kapitulasjon står Petain overfor tysk militærdiktatur med derav følgende veldige ofre av liv og eiendom. Landets ruin! Her var bare ett alternativ: En nasjonal fransk regjering hjemlet av folkeretten. Den gamle general tok også denne veldige oppgave på sine skuldre.

Petain bragte orden i administrasjonen og reddet sitt folk gjennom okkupasjonstiden.

I 1945 forblir han på sin post, mens masakrene av franske menn og kvinner (omtrent svarende til NS) foregår etter hvert som rømlingene seirende rykker sydover bak de engelsk-amerikanske landgangsstyrker. Forlengst var da general Petain dømt til døden i London.

Han er 88 år da vi finner ham som varetektsfange,

Bilde fra fangeøya Yeu, der Petain døde og ligger begravet.

forhånnet av mobben og en ensrettet presse, mens hans fiender «pusser opp» sine folkerettsstridige forordninger for å få ham dømt. Mobben og pressen står alltid på seierherrenes side. Hvor skulle ellers denne «folkets rettsbevissthet», dette tåke-te, imaginære begrep stå?

«Retten» ble satt med formalia tilsynelatende i orden. Seierherren fra Verdun, Frankrikes redningsmann for annen gang, sitter rolig og verdig på tiltalebenken, tiltalt for forrederi mot det folk han hadde gitt sine evner, sin overmenneskelige arbeidskraft og ubøyelige vilje. Det er så forunderlig lyst omkring ham.

Spørsmålene «domstolen» stiller kjenner vi fra de samme skuespill her heime og fra sovjetpressen, hvorfra de

er hentet: «Visste De ikke?» og «Angrer De ikke?» Til det første spørsmål svarte Petain nei og til det annet: «En marskalk av Frankrike angerrer ikke.» «De verdige herrer» skjelver i sine sorte kapper. De er bleke. Mobben i salen tier.

Dommen er dødsstraff og den eldede general føres til sin dødselle. Og så kommer ventetiden, da hvert minutt er tyngre å komme gjennom enn selve eksekusjonen. Å få ham til å søke sine fiender om nåde er absurd.

Det siste skritt våger dog ikke de ansvarlige å ta, skjønt «folkets rettsbevissthet», mobben og pressen daglig forlanger dødsstraff. Petain er like rolig, like verdig.

Bare få år etter blodbadet og «rettsoppgjøret» i Frankrike tok det til å knirke i «folkets rettsbevissthet». Pressen var framleis noenlunde «i orden». Den hadde man også i Frankrike et lempelig kvelertak på. Annerledes med mannen i gata. Slike uttrykk tok til å svirre: «Har vi vært gale? Hvordan har dette kunnet foregå? Er det sant at vår Petain framleis er fengslet — snart 95 år og dødsøyk? Tilbake med Petain. Gi ham fri. Nå må det være nok.» Men rømlingene hadde ikke fått nok. De som hadde sittet i tyske fengsler på grunn av brudd på folkeretten var på langt nær tilfreds. De hverken turde eller ville gi Petain fri. De lot ham dø i fengslet. Han hvilte enda på fengselskirkegården sammen med Frank-

Hevn og juss —

Forts. fra side 1

Figaro som overskrift over sin behandling av hendelsen. Og den fortsetter: «At Renault i fengslet ble offer for en skitten brutalitet eller til og med for mord som nesten ikke er forsøkt skjult, det ser ut til å være praktisk talt sikkert. Nå må det bli satt fullt lys på omstendighetene omkring Renaults død. Dersom det er mord, må morderne bli funnet og straffet,» heter det.

Vi kan bare gratulere den franske rettsstat med dens gjenoppvåknen. Men — hva med oss her hjemme i Norge? Vi har også noen snes mord — eller «likvidasjoner» som det så smukt heter i Heimfrontens munn — og som burde ført til undersøkelse og straff for de skyldige. Tenk bare på nedskytingen av Knut Knutson Fiane, for å nevne et av eksemplene. Lenge nok holdt dav. justisminister Jens Chr. Hauge sin skjermende hånd over de mange mordere. Men mord blir aldri for gamle til å bli etterforsket. Om ikke just for straffens skyld, så kreves en undersøkelse i rettslige former av hensyn til den dreptes minne.

Har Frankrikes myndigheter mot til å gå løs på en etterforskning, så burde også våre hjemlige norske ha det. Selv om det måtte føre aldri så høyt opp i «de øvre sirkler».

Har franskmennene omsider funnet ut at «hevnen rett tok overhånd over jussen», så må også det kunne følges opp på norsk hold. Hva

ikke så sjelden som de norske myndigheter ynder å tro. Skulle ikke nå snart tiden være inne at den opinionsdannende norske presse turde å følge opp sine franske kolleger, og dekretere det samme som det franske Le Figaro gjør:

Hevnen rett tok overhånd over jussen!

Det ville klarne luften og bringe oss nok et skritt — og et betydelig skritt — nærmere rettsstatens gjenoppretelse i Norge.

Lest

Jeg vet ikke hva som venter meg i en annen verden, men det vet jeg at jeg aldri har foraktet noe menneske fordi det var fattig, eller fordi det var uvitende — eller fordi hudfargen var svart.

JOHN ALBION ANDREW i en tale under den nordamerikanske borgerkrig.

— Oslo: Et nytt bomullstoff er kommet på markedet.

— Formangelen i Rogaland er alvorlig.

— Volda har fått stort nytt samfunnshus.

— Kjøttprisene i USA er satt ned til 1930-nivået!

— Dulles skal i mars besøke Formosa.

— Gellivare: Taubane er bygget til Dundret, 900 m. opp.

— Blyerts brytes nå i Mester-vik, Øst-Grønland.

— Ufreden i staten Bombay

Dulles skjelver i buksene!

...ansett om vedkommende embetsmann hadde...
...nødsituasjon eller ikke. Benjamin Disraeli kjøpte uten Parlamentets samtykke K...
...divens aksjer i Suezkanalen for 4 millioner pund sterling. Han erkjente uttrykkelig likeoverfor Parlamentet at han hadde gått utenfor sin kompetanse, men Parlamentet fant at dette kjøp var en så god forretning, at det r...
...haberte kjøpet. Da den franske utenriksminister fikk høre denne nyhet, mens han gikk og spilte billyuar, ble han så rasende at han brakk sin billyard-kø mot kneet. Kjøpet av Kongens gate nr.

Det er intet som folk er så glad i — og så uforsiktig med — som livet.
La Bruyere.

Europa —

...Forts. fra side 1
...ma følger etter. Malaya har i 7 års geriljakrig rasert mer enn halvparten av de britiske gummplantajeer. Sør-Afrika går sin egen vei. Egypt med Suezkanalen måtte evakueres, og Sudan sikret seg selvstyre. I Kenya føres blodig og barbarisk utryddelseskrig, på Kypros terror og geilja, og i Aden er uro. Nigeria krever selvstyre, og Gullkysten er usikker. Persia overtok selv oljekildene i landet, og oljen i Irak sikres bare med våpenmakt. New Foundland gikk til Canada og øyer i Vestindia til USA.
Frankrike mistet Indo-China og måtte oppgi herredømmet i Tunis. Under indre politisk kaos kjemper det nå på vikende front om makten i Algeriet og Marokko.
Nederland mistet Indone-

Italia mistet Libya, Eritrea, Somaliland og det nyerobrede Etiopia.
Slik er det europeiske kolonivelde etter den seirrike krig. Men til vederlag for det tapte er oppfunnet begrepet: hjelp til underutviklede land, så de kan lære å bli avhengig av sivilisasjonens maskiner og ferdigvarer. Kampen om markedene går sin gang.
Og USA som ofret så meget i krigen og økte sin statsgjeld med et par hundre milliarder, fikk dollaren oppskrevet til det dobbelte av førkrigsverdi, og har hatt økonomisk makt til å hjelpe Europa både med lån og gaver. Og da alliansen mellom Sovjet og Anglo-Amerika gikk over til kald krig, sattes i gang en opprustning som historien ikke vet maken til.
Amerikas industri og handel har stigende produksjon og svimlende inntekter, men

...høyeste eller øverste lov. Dette er en anerkjent sats ikke alene for d...
...i Romerriket og alle oldtidens stater, men også i alle nutidens siviliserte samfunn.
D. s.

det — iallfall nå etterpå?

Skal tro hva det er Lange setter på plass? Krigsfaren kanskje!

*
— I 1960 trenger vi 1000 nye lærere i de høyere skoler.
— Oslo: Arets russepresident heter Wilfred Werner.
— Sør-Helgeland: Mange rein dør av ukjent sykdom.
— Autorisasjon av skytebaser er under overveilelse.
— Danskeregjeringen har foreslått vekt toll på tekstil.

et overskuddslager av statsgaranterte jordbruksvarer for 7000 mill. dollar fyller alle lagerplasser og truer verdensmarkedet, samtidig som landbruket trues av krise.

Sovjet-Russland som nesten forblødde i krigen, er gjenreist med kjempestyrke. Det nøyte seg ikke som England med å ta de tyske patenter og fabrikker, men tok også de tyske vitenskapsmenn og fagarbeidere i sin tjeneste. Og resultatene er synlige. Så fikk det som satellister alle de østeuropeiske stater, som vestmaktene før og under krigen garanterte full selvstendig frihet.

Dertil kommer at det fikk et kommunistisk China til alliert og er langt på vei med å få India og arabiske land i

Livet er en tragedie for den som følger, og en komedie for den som tenker.
La Bruyere.

...lyst omkring ham.
Spørsmålene «domstolen» stiller kjenner vi fra de samme skuespill her heime og fra sovjetpressen, hvorfra de

?

Hvor langt skal man finne seg i å bli beskattet? Hvor er grenen? Når var det grenen ble overskredet?

Kom med svar!

sitt følge. Asias folkemylder og rikdommer under Sovjets hegemoni er intet Utopia lenger.

Det er et nytt og merkbart skår i det som er igjen av det britiske samvelde, og nye tap og stengsler for Europas handel og virksomhet.

I det frie Europa har mangelen på markeder så smått meldt seg, og vareoverflod med stagnasjon og arbeidsledighet i flere bransjer er på trappene. Koreakrigen reddet stillingen i en lignende prekær situasjon, med gunstige konjunkturer i noen år. Senere har rustningene gitt gode tider. Med forserte rustninger demmes opp for flomkatastrofen, og det fredsel-skende og seirende Europa kappes om å holde hjulene i sving med amerikanske rustningsbestillinger og egne beredskapstiltak.

Slik er fredens skjønne vulkan.

Eller er atomkrigen reddingen?

Z. X.

...år og fødsyk? Tilbake med Petain. Gi ham fri. Nå må det være nok.» Men rømlingene hadde ikke fått nok. De som hadde sittet i tyske fengsler på grunn av brudd på folkeretten var på langt nær tilfreds. De hverken turde eller ville gi Petain fri. De lot ham dø i fengslet. Han hviler enda på fengselskirkegården sammen med Frankrikes verste forbrytere.

I dag er «folkets rettsbevissthet» ikke til å stagge. Pressen, som i flere år har vaklet krever at Petains kiste skal flyttes til Douaumont, det historiske sted hvor han vant sin glimrende seier under første verdenskrig, mens Paris i fortvilelse forberedte seg på den tyske invasjon.

70 deputerte fra alle partier — unntatt selvfølgelig kommunistpartiet — fremmer i disse dager forslag i den franske nasjonalforsamling om denne overføring av Petains jordiske rester. Kanskje skjer det nu. Kanskje er det enda litt for tidlig.

«En marskalk av Frankrike angre ikke», eller som Hamsun svarte: «Det er uselt å angre» eller vår Quislings korte, tilknappe «nei».

Ubønnhørlig marsjerer sannheten. La bare ravnene skrike. De har grunn til det. «Det er noe galt fatt med Frankrike, skriver franske aviser. Er det ikke like galt fatt med oss?

En borger kan gjøre andre urett og leve livet ut som om intet var hendt. Det lar seg ikke gjøre for en stat. Guds mølle får den tid den trenger.

J. B.

De største tanker mister intet ved å uttrykkes enkelt, de ødelegges ved patos.
La Bruyere.

...Har Frankrikes myndigheter mot til å gå løs på en etterforskning, så burde også våre hjemlige norske ha det. Selv om det måtte føre aldri så høyt opp i «de øvre sirkler».

Har franskmennene omsider funnet ut at «hevne» rett tok overhånd over jusen», så må også det kunne følges opp på norsk hold. Hva skriver til eks. ikke advokat Kiær Mordt i sin nettopp utkomne bok?:

«Den kan derfor ikke stå for ettertidens dom den måte, hvorpå man i dette oppgjør (d.v.s. etterkrigsoppgjøret) ser hevnetanken trukket inn som ledemotiv. — Hevnen er i det hele tatt en reaksjon som ikke hører rettsystemet til og som slår tilbake som en boomerang. — — — Man må trekke den lærdom av dette oppgjør, at man synes å ha glemt at vi lever i et kristent land.»

Denne oppfatning som det her er gitt uttrykk for av en høyt ansett advokat — helt uten enhver forbindelse med de dømtes krets — er i dag

Heime og ute

— Transportøkonomi nevnes som nytt fag på Universitetet.
— Dronning Elisabeth besøker i disse dager Nigeria.
— Oslo: Mormonerne har kjøpt Drammensvn. nr. 96.
— Finnland er interessert i kraft fra Loustejok, Finnmark.
— USA: Eisenhower går inn for økt handel med utlandet.
— Tallet på rein i Finnmark: 97 000. I Nordland 20 000.
— Vårt forsvar mangler 700 000 gassmasker.
— Massevaksinasjon mot tuberkulose er nå mindre aktuell.
— Stockholm: Nea-lånet ble fulltegnet på 1 time.
— Russerne har sagt nei til norsk hvalfangst i Kvitsjøen.
— Sovjet vil i år fiske med 500 fartøyer i Nord-Atlanteren.
— Oppvarmede tapeter er neste engelske bygge-nytt.
— Kongsberg Våpenfabrikk har modernisert for 25 millioner.
— USA: Eisenhower går inn av Eisenhower, hvis han stiller.

— Formangelen i Rogaland er alvorlig.

— Volda har fått stort nytt samfunnshus.

— Kjøttprisene i USA er satt ned til 1930-nivået!

— Dulles skal i mars besøke Formosa.

— Gellivare: Taubane er bygget til Dundret, 900 m. opp.

— Blyerts brytes nå i Mestervik, Øst-Grønland.

— Ufreden i staten Bombay skyldes grensereguleringer.

— Ekskong Leopold er atter på foskerferd i Venezuela.

— 595 fakulteter uteksaminerer årlig 55 000 nye leger.

— 620 norske sanitetere er tildelt koreansk minnemedalje.

— Britiske barn skal polio-vaksineres med britisk vaksine.

— Hard vinter i Norland: Mange bygder er isolert.

— USA's bilproduksjon skal skjæres ned en smule.

— Danmark har fått sin første autostrada. Er 12 km.

— Sovjet vil i løpet av 5 år bygge atomdrevet isbryter.

— Sverige hadde i fjor et betalingsunderskudd på 368 mill.

— Seip (v.) vil ha foreslått fast undersøkelsesnemnd for flyulykker.

— Stort velferdshus skal oppføres på Rygge flyplass.

— Høy er nå svartebørsvarer i Trøndelag.

— Ingeniør Vidkun Hveding bygger kraftverk i Etiopia.

— Veveriet Rune Rayon på Dokka skal atter til auksjon.

— Lofoten: Bussrute Stamsund og Svolvear er åpnet.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgiroen 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo